

Modern ciszterci örökség

A százéves Szent Imre Gimnázium több mint iskola

Élő bizonyítéka a Szent Imre Gimnázium száz esztendeje egy gondolkodás, erkölcsiség elpusztíthatatlanságának – ez volt az egyöntetű a vélemény azon a centenáriumi ünnepségen tegnapelőtt, amelyet a hírneves Villányi úti épületben rendeztek. A cisztercita indíttatást ugyanis azokban az évtizedekben sem tudták kitörölni az iskola mindennapjaiból, amikor József Attila Gimnáziumként működött. A volt diákok közül Hámori József a hallatlanul magas színvonalat emelte ki, míg Pröhle Gergely az elhivatottság folyamatosságát, amely a szocializmus évtizedei alatt is végig tetten érhető volt. A patinás iskolának olyan diákjai voltak, mint Latinovits Zoltán vagy Cseh Tamás.

MEGYERI DÁVID

Egy könyv bemutatója volt a Szent Imre Gimnáziumban, mégis több annál: alkalom az ünnepelésre, egy immár több mint százéves közösség újrafoglalmazására. Talán nem is voltak tudatában az est szereplői, mennyire demokratikus légköre volt a rendezvénynek. A hajdani diák státus eltörölt mindenfajta egyéb rang- és beosztásbeli besorolást. A volt és jelenlegi tanárokhoz való viszonyban az egykori esetleges összezördüléseket pedig – hogy egy tegnapelőtti József Attila Gimnáziumhoz illő képet alkalmazzunk – régés-rég békévé oldotta az emlékezés. Ennek megfelelően volt abban valami szerény szimbolika, ahogy az emelvényen több generáció családias harmóniában, kon-

szenzuális egységben foglalt helyet és vette át egymástól a szót.

Előtte Dékány Á. Sixtus zirci apát és a jelenlegi igazgató, Barlay Bence beszélt a főként egykori és mai diákokból álló hallgatósághoz. A direktor felemlítette, hogy Újbuda szívét a régi hagyomány szerint Szentimrevárosnak hívták. Feltehetően ez is szerepet játszott abban, hogy a helyi önkormányzat támogatta a félezer oldalas, forrásértékű tanulmánykötet megjelenését. Historia domus a könyv, ráadásként kor-, illetve köztörténeti dokumentum, százévnvi képes krónika, így tartásról és kitartásról szóló „saga” a végeredmény. Megerősítési pontként, egyfajta bátorításként jellemezte a művet a zirci ciszterci apát, aki szerint arról is árulkodnak a lapok, hogy a közös egymásrautaltság biztonságot teremthet. Kitért

rá: jó tudni, hogy fontosak a közélet, s az olyasfajta politika számára ezek az értékek, amikor nem csak azt nézik, hogy a pannon puma nagyot ugrik-e, s dübörög-e a gazdaság. A családias kerekasztal-beszélgetés résztvevői ézt a gondolatfonalat gombolyították tovább.

Hámori József akadémikus a pedagógusi következetességet emelte ki, amellyel pallérozták a rájuk bízott fiatalokat. Mert lehet, hogy ő is több szekundát szedett össze egy látszólag kevésbé fontos biológiai kérdés meg nem tanulásáért, ám az év végi jegyet mégis az határozta meg, hogy a legújabb ismeretekre fogékony volt-e. Így az akkori osztályok olyan tudás birtokába kerülhettek a mendeli genetikától az evolúció Teilhard de Chardin-ig posztdarwinista színezetű értelmezéséig, amellyel bőven meghaladták az akkori idöket.

A visszaemlékezésekben bővelkedő kötet egy másik szerzője, Vissontai József a zseniális feleltetési gyakorlaton keresztül világította meg a pedagógiai újszerűségét. Az egyik tanár látszólag csupán bevezetöként érdeklödött az óra elején a múltkori tananyagáról, ám a kötetlen beszélgetés során rögtön kiderült, ki figyelt a tanultakra. Az 1952-ben végzett, maig fiatalos

Az ifjú diáknemzedék nagy tudósok, nagy művészek nyomában

FOTÓ: HEGEDŰS MÁRTA

öregdiák egyik osztálytársa *Latino-vits Zoltán* volt. Mint kiderült, *Bajor Gizi* fedezte föl egy iskolai előadáson, és hívta fel a figyelmet nem mindennapi talentumára.

Párdányi Miklós nem csupán tanulója, hanem évtizedekig népszerű tanára, majd 1992-től igazgatója volt az alma maternek. A történelemtanár – aki egyébiránt az Európa Kaszkadőr Liga tiszteletbeli elnöke is – hangsúlyozta, hogy a „ciszterenium” az 1948-as államosítás után is végig ott maradt elpusztíthatatlanul az iskola falai között. Ez egyfajta termékeny ambivalenciát, kettősséget eredményez-

zett az évtizedek során. Olyan láthatatlan gránitalap volt, amire lehetett építeni.

Az 1984-ben végzett *Próhle Gergely* tréfás történetet mesélt arról, hogy az érettségijén az aktuális pártkongresszus határozatai voltak az A tétele, míg a kereszténység a B. Mindez jelképezte azt a kettősséget, amellyel nemcsak egy polgári gyökerű tanintézménynek, hanem a magyar nemzetnek is meg kellett birkóznia, kifogva a pártállami elvárásokon. A külügyminisztériumi államtitkár arra is rávilágított, mi volt az a kapocs, ami megteremtette a rendszereken átvélő kohéziót,

sorsközösséget. A mindenséggel mérd magad József Attila-i sorok ugyanis a keresztény hitelvek képviselését is jelenthették a szocializmus idején. A közös alapot honorálta a cisztercita rend, amikor nagyvonalú gesztussal a száz év részének nyilvánította az államosított gimnáziumi működés idejét.

Az iskola tanára, *Turócziné Pesty Ágnes* által szerkesztett és szakmailag Párdányi Miklós által lektorált Budai Ciszterci Szent Imre Gimnázium 100 éve című gazdagon illusztrált könyv ennek az elkötelezett szellemiségnek a hű lenyomata.